

Sarpsborg kommune
1702 Sarpsborg

Østfoldmuseene

Adresse: Gamlebygata 8, 1721 Sarpsborg

E-post: postmottak@ostfoldmuseene.no

Telefon: 69 11 56 50

Org.nr.: 994 963 910

Bård Alsvik

Borgarsyssel Museum

Bard.Alsvik@ostfoldmuseene.no

480 95 172

Deres ref.: 14/06830

Vår ref.: 2019-258

Dato: 01.04.2019

Høringsuttalelse, Sentrumsplanen 2019-2030 Gul liste

Det vises til brev fra Sarpsborg kommune av 19.02.2019 om muligheter for å gi innspill til Gul liste i forbindelse med endringer i Sentrumsplan 2019-2030. Vi viser også til samtale mellom konservator Mona Beate Buckholm Vattekar ved Borgarsyssel Museum og saksbehandler i Sarpsborg kommune Emilie Cosson-Eide.

Vi har forstått det slik at denne saken var ute på høring første gang våren 2018, og at det etter den tid er inntatt flere bygninger på Gul liste enn det som var tilfelle før saken ble sendt ut på høring. Ut fra de opplysninger vi sitter med, var Borgarsyssel Museum opprinnelig ikke med på Gul liste, men etter innsigelser fra fylkeskonservatoren er nå alle bygninger på Borgarsyssel Museum samt trebygningene på utsiden av porten (Gamlebygata 10 og Vollgata 7) tatt med på Gul liste. Dette stiller vi oss svært kritisk til.

Borgarsyssel museum har 29 bygninger inne på museumsområdet og som nevnt to bygninger utenfor museet (Gamlebygata 10 og Vollgata 7). 15 av disse bygningene er å regne som antikvariske (se vedlagt oversikt). 12 av bygningene er å regne som «driftsbygninger», i den forstand at de fyller en eller annen funksjon eller formidlingsaktivitet. Olavs Hall (ferdigstilt 2016) og museets administrasjonsbygning (opprinnelig fra 1950-tallet og senere ombygget og modernisert), samt verkstedet er eksempler på sistnevnte.

Av andre typer driftsbygninger kan vi nevne «Barnas gård», som består av flere bygninger som brukes til husdyrrelaterte aktiviteter i sommersesongen. Vollgata 10-12 inneholder blant annet byens første hus det bodde pakistanske innvandrere i. Dette bygget, sammen med sidebygningen (Skomakerverkstedet) og noen andre mindre uthusbygninger, er bygg det skal drives aktiv formidling i forbindelse med vårt prosjekt «Verdenstorget», som skal åpne til vårt jubileum i 2021. Dette er typiske drifts- eller bruksbygninger som skal fylles med aktivitet, som ikke er antikvariske, men som selvfølgelig istandsettes og driftes i tråd med den standard

museet har for å drive en etisk og forsvarlig formidling og i henhold til den kunnskap våre konservatorer har om bygningsvern.

Borgarsyssel fyller som nevnt snart 100 år. I like mange år har museet bygget seg opp store samlinger og kunnskap. Vi holder sågar til på historisk grunn, i nærheten av der Olav den Hellige hadde sin borg. Dette området, dvs. kirkeruinen og grunnen, er fra middelalderen, og derfor beskyttet av Lov om kulturminner. Museet har god dialog med Riksantikvaren vedrørende vern og forvaltningen av den historiske grunnen.

Vi har fra før også god dialog med Fylkeskonservatoren vedrørende våre fredede bygg, og vi ser det som nyttig og nødvendig å ha en faginstans og et regelverk å forholde oss til når det gjelder de fredede bygningene. Alle tiltak og inngrep i disse bygningene søker vi Fylkeskonservatoren om.

Det vi ikke ser som hensiktsmessig er en enda mer restriktiv og dermed kompliserende drift av museet, dersom alle bygg blir oppført på Gul liste slik Fylkeskonservatoren foreslår. Museet har en samfunnsrolle som blant annet går ut på å ta vare på kulturarven vår og formidle den ut til både store og små. Vi har som nevnt lang erfaring og bred kunnskap om hvordan dette gjøres. Og vi mener at vi selv er i stand til å treffe de rette beslutningen om dette når det gjelder de ikke fredede bygningene på museet. Eksempelvis har vi en bygningsverngruppe i Østfoldmuseene som jobber på tvers av alle avdelinger, som har nødvendig kompetanse og erfaring til å gjøre de rette valgene. Vi mener det er viktig å skille på de ulike virkeområdene til Fylkeskonservatoren og museet. Fylkeskonservatorens mandat er å verne kulturminner og kulturmiljøer for ettertiden. Museenes skal forske, formidle og forvalte kulturarven og er allerede, gjennom flere statlige styringsdokumenter, underlagt klare retningslinjer, oppgaver og ansvarsområder.

Det dreier seg med andre ord om et tillitsspørsmål. Alle de faginstanser vi forholder oss til, vårt styre, og de bevilgende myndigheter, er nødt til å ha tillit til at det vi gjør er faglig godt ivaretatt. Alle inngrep og arbeider som gjøres på museets bygningsmasse loggføres i et nasjonalt system og i interne databaser.

Å legge en generell klausul på Borgarsyssel museum ved en oppføring i Gul liste, er med andre ord både uhensiktsmessig og hemmende. Kostnader og tidsbruk vil øke betraktelig og dette vil være svært begrensende i arbeidet vi gjør for å drive et moderne museum. Vi er tydelige på at vi mener vår egen fagkompetanse ivaretar vernet til bygningene tilknyttet museet, og at samarbeidet med Riksantikvaren bidrar til et tilfredsstillende vern av den historiske middelaldergrunnen.

Med vennlig hilsen

Bård Alsvik (sign.)
Avdelingsdirektør
Østfoldmuseene

Oversikt over bygninger på Borgsrussel Museum

	Bygning:	Vernestatus:
1	Administrasjonsbygg	ingen *
2	Barnas gård, uthus	ingen
3	Klokkestøpul	ingen
4	Stampejordsgarasje	ingen
5	Olavskapellet med stenhuggerhallen	ingen
6	Restaureringsverksted	ingen
7	Vollgata 8	ingen
8	Vollgata 12	ingen
9	Vollgata 12 uthus	ingen
10	Østfold Form	ingen
11	Gamlebygata 10	ingen
12	Borrengaardsveien 9, Doktorboligen	ingen
13	Brannbod	vernet**
14	Ferjestan	vernet
15	Bunkers	vernet
16	Kantskjærerboligen	vernet
17	Husmannstua	vernet
18	Kjone	vernet
19	Lagård	vernet
20	Oppgangssag	vernet
21	Smie	vernet
22	Snekkenes	vernet
23	St. Olavs Vold	vernet
24	Stabbur	vernet
25	Wegenerbrakka	vernet
26	Aarslandstua	vernet
27	Aarslandstua, uthus/vognskur	vernet
28	Kirkeby	fredet ***
29	Bærbystua	fredet

Forklaringer på vernegrad:

- * Ingen betyr at bygningene regnes som driftsbygninger, men disse skal uansett behandles som en del av et administrativt vernet område og uttrykket skal passe inn i museumsområdet rent estetisk.
- ** Vernet betyr at bygningene har en intern vernegrad gitt av museet. Heri følger en antikvarisk tankegang ved arbeider på bygningene.
- *** Fredet betyr at byggene/anleggene er fredet av riksantikvarembetet og har en formell vernegrad.